

21. SØNDAG ETTER PINSE

Matteus 22,15–22*18. oktober 2026***Tekstanalyse**

Matteus legger denne hendelsen til Jerusalem i Jesu siste uke, etter inntoget i byen, renselsen av tempelet og lignelsene som avslører de religiøse ledernes avvisning av Guds myndighet. Skattespørsmålet er ett av flere forsøk på å bringe Jesus i vanry offentlig. Det uttalte emnet er penger, men det dypere emnet er herredømme: Hvem har et krav som Guds folk kan anerkjenne?

Denne delegasjonen er en bevisst usannsynlig allianse. Fariseerne mislikte romersk herredømme og vaktet Israels religiøse identitet; herodianerne støttet et dynasti hvis makt var avhengig av Roma. De kan samarbeide fordi Jesus truer både religiøs prestisje og politisk stabilitet. Deres ros er kalkulert: Jesus er sannferdig, lærer Guds vei og lar seg ikke påvirke av status. Ordene er riktige, men talerne bruker dem som en snare. Hvis Jesus godkjenner skatten, kan han framstå som en som samarbeider med okkupasjonsmakten; hvis han avviser den, kan han angis for oppvigleri.

Skatten var trolig den romerske manntalls- eller koppskatten. Den hadde større symbolsk betydning enn størrelsen på beløpet, fordi den anerkjente keiserlig herredømme over Israel. Motstand mot skatt hadde allerede vært en drivkraft i opprøret til Judas fra Galilea i år 6 e.Kr. Jesus ber derfor om skattemynt. Motstanderne hans tar fram en denar, trolig med et portrett av Tiberius og en innskrift som kaller ham sønn av den guddommelige Augustus; baksiden forbandt ham med øversteprestembetet. Mynten er ikke en nøytral valuta, men et lite stykke keiserlig teologi. At de har den i hendene, muligens innenfor tempelområdet, avslører også tilpasningen som skjuler seg bak spørsmålet deres.

Jesus spør hvem sitt bilde og hvilken innskrift den bærer, og svarer så: «Gi keiseren tilbake det som tilhører keiseren, og Gud det som tilhører Gud.» Verbet apodidomi betyr å gi tilbake, betale tilbake eller levere tilbake det man skylder. Jesus tillater at mynten blir gitt tilbake til systemet som utstedte den, men han definerer ikke alt annet som keiserens eiendom. Den andre delen av utsagnet hans åpner det avgjørende spørsmålet: Hva bærer Guds bilde? 1. Mosebok 1,26–27 gjør det underforståtte svaret vanskelig å overse. Mynten bærer keiserens bilde; mennesker bærer Guds. Matteus uttrykker ikke forbindelsen til 1. Mosebok eksplisitt, men den gir utsagnet dets dypeste kraft. Keiseren kan få en mynt. Gud gjør krav på mennesket.

De som stilte ham spørsmål, blir forundret og trekker seg tilbake. Jesus har verken støttet keiserlige maktkrav eller gjort skattenekt til prøven på troskap. Han har også avslørt deres større svikt: Mens de diskuterer hva som må gis til keiseren, holder de seg selv tilbake fra Gud og legger planer mot Guds Sønn.

Teologiske poenger

Utsagnet reduseres ofte til et moderne skille mellom religion og politikk, som om keiseren og Gud styrte to likeverdige, uavhengige områder. Jesus tilbyr ingen slik deling. Den sivile myndigheten har et reelt, men begrenset krav; Guds krav kommer først, omfatter alt og er endelig. Skatter og lovlige borgerplikter kan være noe vi skylder staten, men tilbedelse, samvittighet, moralsk dømmekraft og den ytterste

troskapen kan ikke overgis til den. Apostlenes gjerninger 5,29 gir den nødvendige grensen: Lydighet mot Gud står over lydighet mot menneskelige herskere.

Den kristologiske kontrasten er skarp. Mynten forkynner keiseren som den guddommelige sønnen, men i Matteusevangeliet står den sanne Sønnen foran dem uten en hær og avviser både samarbeid og voldelig opprør. Jesus avslører keiserens teologi ganske enkelt ved å stille keiseren under Gud. Snart skal han underkaste seg keiserlig vold, men oppstandelsen vil åpenbare hvilket rike og hvilken Sønn som har varig myndighet. Teksten utfordrer derfor enhver nasjonalisme, ethvert parti, enhver hersker eller ideologi som søker hellig status eller ubetinget lojalitet.

Temaet Guds bilde åpner også for en wesleyansk lesning. Frelsen er ikke bare tilgivelse for enkeltstående overtredelser; nåden gjenoppretter Guds bilde i mennesker hvis kjærlighet og lojalitet er kommet i uorden. Rettferdiggjørende nåde løser oss fra skyld, og helliggjørende nåde former hele livet på nytt i kjærlighet til Gud og medmennesket. Å gi Gud det som er Guds, er derfor ikke å gi ham et religiøst avgrenset område, men hele selvet, inkludert måten vi bruker penger på, utøver vårt medborgerskap, taler sant og behandler andre som bærer Guds bilde.

I forkynnelsen bør tekstens tyngde fortsatt ligge på dette spørsmålet om tilhørighet. Den innbyr ikke til en forenklet støtte til myndighetene eller en refleksmessig avvisning av samfunnsansvar. Den spør hvor en legitim borgerplikt blir til avgudsdyrkelse, og hvor en politisk identitet har begynt å ta i besittelse det som tilhører Gud. Keiserens bilde kan være preget på valutaen; Guds bilde er preget i mennesker. Ingen stat kan til slutt eie dem, og ingen disippel kan gi Gud mindre enn det livet Gud har skapt og Kristus har forløst.